

С.Б.Крамар¹
Д.І.Назарова²
С.В.Абрамов²
І.О.Маража²
З.П.Бондаренко³

¹ Дніпровський державний медичний університет,.

² Дніпровський інститут традиційної і нетрадиційної медицини,.

³ Дніпровський національний університет ім. Олесея Гончара, Дніпро.

Надійшла: 30.10.2021

Прийнята: 15.12.2021

DOI: <https://doi.org/10.26641/1997-9665.2021.4.116-120>

УДК 378.018.43:378.091.279.7-057.875

ОБ'ЄКТИВНІСТЬ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ДИСТА- НЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА КАФЕДРАХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Kramar S.B. ✉, Nazarova D.I. , Abramov. , Marazha I.O. , Bondarenko Z.P. Objectivity of evaluation of students' knowledge during distance learning at the departments of higher education institutions.

Dnipro State Medical University, Dniprovskiy Medical Institute of Traditional and Non Traditional Medicine, Oles Honchar Dnipro National University, Dnipro, Ukraine.

ABSTRACT. Distance learning in medical universities of the country is gaining momentum and spreading rapidly due to the development of information technologies under the influence of many social and cultural factors. A large number of universities, technical, legal institutions of higher education have completely switched to online education. Even such a traditional and specific industry as medicine actively uses distance learning to improve the qualifications of doctors and to train interns. For listeners of FPK courses, distance learning is very convenient, economically and beneficial. There is no need to leave work or family, you can choose the time and schedule of classes. Also, spending on trips to another city, on accommodation and meals are gone. Can higher medical education institutions switch to distance learning entirely? Definitely not. In these universities, it is advisable to use a blended form of education. When the classical, traditional teaching system is complemented by technological forms and allows you to successfully solve the issues of preparation and translation of knowledge. Numerous information programs, visualizations, electronic textbooks and atlases, manipulators and simulators expand teaching opportunities, better illustrate theoretical material. But the questions of objective, high-quality control on the part of the teacher remain open and unsettled. The need for preliminary methodological training on the part of the teaching staff for remote education is emphasized. The development of uniform assessment criteria, replenishment of the base of test items, preparation of theoretical questions, illustration of practical skills for their use in remote control constitute the preparatory stage for providing remote interrogation. The authors of the article try to consider the possibilities of improving various forms of knowledge control and systematize approach to the organization of high-quality, comprehensive and standardized control of theoretical knowledge, practical skills and abilities of students.

Key words: distance learning, pedagogical control of knowledge, institutions of higher education, medical universities, applicants for higher education.

Citation:

Kramar SB, Nazarova DI, Abramov SV, Marazha IO, Bondarenko ZP. [Objectivity of evaluation of students' knowledge during distance learning at the departments of higher education institutions]. Morphologia. 2021;15(4):116-20. Ukrainian.

DOI: <https://doi.org/10.26641/1997-9665.2021.4.116-120>

 Kramar S.B. 0000-0002-1285-8771 B

 Nazarova Daria Ivanivna ORCID: 0000-0003-4927-171X E

 Abramov Sergej Viktorovich ORCID: 0000-0001-5386-7271

 Marazha Iryna Oleksandrivna ORCID: 0000-0002-5204-7543

 Bondarenko Zoya Petrovna ORCID: 0000-0003-0739-7007

✉ kramar.svetlana2017@gmail.com

© Dnipro State Medical University, «Morphologia»

Вступ

Починаючи з кінця ХХ сторіччя, в усіх країнах світу пріоритетним напрямом у підготовці професійних кадрів закладами вищої освіти затверджується дистанційна освіта. В освітніх програмах ЮНЕСКО, таких як «Освіта для усіх», «Освіта без кордонів», «Освіта через все життя», першочерговим напрямом визнано розвиток дистанційної освіти як вимоги нового часу. Дистанційне навчання — це сукупність сучасних технологій, що забезпечують доставку інформації в інтерактивному режимі за допомогою використання інформаційно-комунікаційних технологій від тих, хто навчає, до тих, хто навчається [1]. Під дистанційним навчанням розглядається індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій. Відповідно до нормативних актів МОН України навчальний процес за дистанційною формою навчання здійснюється у таких формах: самостійна робота, навчальні заняття, практична підготовка, контрольні заходи. Основною формою організації навчального процесу за дистанційною формою є самостійна робота [2].

Для дистанційної освіти, так само як і для класичної освіти, найважливішим аспектом освіти виступає якість освіти. Якість освіти у закладах вищої освіти розглядається як гарантований результат організованого навчального процесу, який відповідає стандартним вимогам до формування знань, здатності до їх застосування в конкретних практичних умовах [3]. Наприклад, для кафедр медичних вишів, з урахуванням їх особливостей викладання, технологічного забезпечення, потребою у спілкуванні студента з хворим на клінічних кафедрах, повна дистанційна освіта неможлива. Але як окрема форма дистанційне навчання має місце у підготовчому процесі фахівців та повинно відповідати наданому визначенню. На теперішній час європейський освітній простір висуває високі стандарти якості освіти, тому і заклади вищої освіти нашої країни не можуть розвиватися без урахування і розробки стандартів якості освіти та без отримання міжнародних сертифікатів відповідності цим стандартам. На теперішній час в українських вишах немає чітких вимог до критеріїв якості на різних рівнях навчання, відсутні чіткі рекомендації щодо змістової бази оцінювання і контролю, присутні протиріччя між необхідністю організації дистанційної освіти та недосконалістю системи оцінки його якості в освітньому закладі [3]. Перед ви-

кладацьким складом вишів постає необхідність розробки універсальної моделі оцінки якості дистанційного навчання з урахуванням науково-педагогічних, практико-орієнтованих, технологічних, інструментально-методичних компонентів; необхідність розробки універсальних критеріїв оцінки дистанційного навчання, напрацювання бази різнорівневих завдань для дистанційного навчання. Навчальний процес як у школі, так і у закладах вищої освіти, що відбувається за класичною або дистанційною формою навчання, має послідовні етапи:

- ✓ відбір та систематизація сукупності матеріалу, який виноситься на розгляд аудиторії;
- ✓ формування навчальних планів, за якими будуть розподілятися теми;
- ✓ надання знань здобувачам освіти;
- ✓ опанування учнями матеріалом, що надається;
- ✓ оволодіння практичними навичками та вміннями на основі теоретичних знань;
- ✓ оцінювання викладачем проведеної учнями роботи щодо засвоєння знань.

Планування навчального процесу, відбір та систематизація матеріалу є підготовчим етапом, який успішно виконують викладачі, перед початком навчального семестру. Під час лекційних, аудиторних та позааудиторних занять викладач та учні вирішують питання надання й отримання знань, опанування практичними навичками і вміннями. Це стосується як класичної форми навчання, так і дистанційної. Нині викладацький склад удосконалює свої знання та можливості у використанні інформаційних технологій, а молоді викладачі приходять із вже набутими знаннями щодо користування різноманітними навчальними комп'ютерними програмами, сучасними цифровими технологіями тощо. Студента вже не здивує використанням мультимедійних презентацій, 3D візуалізацій, анімаційних технологій. Але усі ці нововведення допомагають під час дистанційного навчання ефективно ілюструвати теоретичний та практичний матеріал, доносити до слухачів суть проблеми. Але потрібний зворотній зв'язок між студентом та викладачем, який дозволяє обом сторонам оцінити ефективність роботи і викладача, і здобувача освіти. Таким зв'язком виступає оцінювання студентів.

Найголовнішим елементом навчального процесу був, залишається і буде в майбутньому педагогічний контроль знань студентів з боку викладача. Під час опитування викладач визначає сильні та слабкі сторони базових знань кожного студента, бачить динаміку засвоєння поточних тем кожним здобувачем освіти, що при систематичному спілкуванні дає змогу викладачу допомогти кожному слухачу індивідуально, враховуючи його особливості, успішно засвоїти ма-

теріал. Основна мета контролю знань постає в управлінні навчально-пізнавальною діяльністю студентів. Додатковими цілями контролю знань називають у спеціальній літературі: по-перше, керування педагогічним процесом у межах повторення, закріплення та узагальнення знань; по-друге, керування педагогічним процесом за допомогою оцінювання якості та обсягу отриманих студентами знань; по-третє, управління процесом формування та розвитку навичок самостійного контролю у студентів [5]. Позитивна оцінка для студента має стимулюючий ефект, підвищує мотивацію до навчання та самоосвіти.

Для здійснення якісного контролю знань необхідно:

- регулярне планове систематичне проведення контролю;
- об'єктивність викладача (адекватність та відповідність оцінювання знань та практичних навичок);
- повноцінний всебічний контроль (охоплення усієї теми);
- індивідуальний підхід до кожного студента з урахуванням його психологічних особливостей;
- економічність контролю (оцінка часу, який витрачає студент на відповідь, а викладач на опитування);
- педагогічний такт (проведення контролю у спокійній, доброзичливій атмосфері) [6].

Мета роботи полягає в формуванні єдиної спільної моделі контролю знань на усіх кафедрах для різних дисциплін для підвищення об'єктивності та якості оцінювання знань студентів.

Основна частина

Спираючись на теоретичні висновки педагогічної науки та враховуючи особливості викладання дисциплін у медичних закладах вищої освіти, пропонуємо поєднання класичної форми викладання та контролю предметів з поєднанням дистанційних методів навчання та контролю для слухачів медичних вишів, лікарів-інтернів та для слухачів курсів підвищення кваліфікації лікарів тощо.

Для якісного об'єктивного контролю знань студентів застосовувати усну форму співбесіди з викладачем під час очних практичних занять, але з утриманням чіткого регламенту проведення співбесіди:

- однакова кількість теоретичних питань та практичних навичок для усіх студентів з повноцінним охопленням всього матеріалу теми;
- чіткі критерії оцінки, які попередньо оприлюднені для слухачів;
- обмежений час для відповіді (наприклад, 10 хвилин на одну особу), так як час заняття має терміни;
- оголошення оцінки студенту з поясненням помилок, за які знижені бали.

Для підсумкових занять з теми має сенс застосування комбінованої форми опитування: I етап широко вживаний тестовий контроль, як допуск до усної співбесіди з викладачем. Обов'язково необхідне оприлюднення критеріїв оцінювання тестування наприклад, мінімальний пороговий відсоток 70 %. Ті слухачі, які отримали 70 % і вище, переходять до другого етапу складання підсумкового контролю. II етап це співбесіда з екзаменатором за схемою, яка запропонована вище. Остаточна оцінка за підсумковий контроль складається з балів, які дає тестовий контроль та балів, які студент отримав при спілкуванні з викладачем. Критерії оцінювання визначаються попередньо та мають бути однакові для усіх кафедр вишу.

Під час карантину, коли обмежені можливості і викладачів, і студентів у відвідуванні занять, або для слухачів, які проходять курси повністю за дистанційною формою навчання, можливо проведення поточного або підсумкового контролю за допомогою дистанційних форм контролю на різних навчальних платформах. Так застосування комп'ютерної програми *My Test Student* дозволяє, окрім навчальних тестів, додавати та формувати теоретичні питання, застосовувати для контролю практичні навички та вміння. Така форма контролю потребує додаткової підготовки з боку викладацького складу кафедри. Треба провести значну методичну роботу з підготовки завдань для програми тестування. Для підготовки бази для програми *My Test Student* має сенс розподілити тестові завдання за темами навчальних планів. Скласти перелік теоретичних питань для контролю за кожним заняттям. Визначитись з кількістю правильних відповідей за кожним питанням. Програма дає змогу включати у правильну відповідь і один, і декілька дистракторів. Це підвищує складність контролю, але дає і підвищення його об'єктивності. Програма сама враховує відсоток правильних відповідей за кожним питанням. Для перевірки практичних навичок, які затверджені у робочих програмах, існує необхідність підбору ілюстраційного матеріалу, рисунків, схем з пронумерованими структурами. Додавання у програму *My Test Student* потребує часу, але дає змогу включати практичні навички та вміння до дистанційного контролю, що підвищує його якість, об'єктивність та всебічність. Для студентів усі контрольні заходи можуть бути відкриті та оприлюднені. Або це можна зробити частково, залишаючи частину бази контролю закритою, для проведення іспитів з дисципліни. Завчасно має бути доведено до відома тих, хто складає контроль, час, який відводиться на роботу. Цей час закладається у програму і вона сама слідкує та вимикає програму по його закінченню. Час може бути змінений в залежності від складності завдань. Наприклад, якщо використовується відкрита база тестів та контрольних заходів,

можна зменшувати час, який відведений на тестування. Для проведення іспитів та підсумкових контролів час обирають стандартний: 1 питання 1хвилини, як на ліцензованих іспитах. Для самостійної позааудиторної підготовки студентів до поточних занять, підсумкових контролів, іспитів програма дає змогу тренувального тестування. Після закінчення занять (наприклад з 18.00 до 08.00 години ранку) студент вишу заходить через свій логін у програму, обирає тему, проходить тренувальне тестування, бачить свій результат, має змогу переглянути, у яких завданнях він зробив помилки, та знов пройти тестування. Кількість тренувальних тестувань не обмежена. Завдання для кожного тестування програма формує кожного разу інші з бази обраної поточної або підсумкової теми.

Перспективи подальших досліджень

Наступним етапом роботи для застосування дистанційних форм контролю має виступати підготовка теоретичних питань, які будуть винесені на усний етап контролю. Необхідно стандартизувати теоретичні питання для усіх викладачів, запропонувати ці питання для обговорення на методичних засіданнях кафедри, затвердити їх та використовувати для контролю. Адаптація тео-

ретичних питань для внесення в базу інформаційних програм для забезпечення дистанційних форм контролю може бути наступним етапом удосконалення об'єктивності та якості контролю знань студентів.

Підсумок

Використання сучасних дистанційних форм навчання поширюється у багатьох закладах вищої освіти взагалі і у медичних навчальних закладах зокрема та потребує розвитку і вдосконалення. Враховуючи особливості медичної освіти, є доцільним комбінувати класичну форму викладання та контролю знань студентів з дистанційними формами. При запровадженні дистанційних форм контролю у навчальний процес у медичних вишах виникає необхідність методичного забезпечення з боку професорсько-викладацького складу дистанційних програм контролю тестами, контрольними питаннями, практичними навичками та вміннями, які адаптовані під ці програми.

Інформація про конфлікт інтересів

Потенційних або явних конфліктів інтересів, що пов'язані з цим рукописом, на момент публікації не існує та не передбачається.

Літературні джерела References

1. Distance learning [Electronic resource]. Access mode: <https://uk.wikipedia.org/wiki>. Ukrainian.
2. ORDER OF THE MON № 466 On approval of the Regulations on remote training from 25.04.13, [Electronic resource]. Access mode: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>.Ukrainian.
3. Dmitrteva EN, Kuritsyna GV. [The content of the assessment of the quality of distance learning at the university]. Modern problems of science and education. 2015;6: Russian.
4. Kuritsyna GV. [The content of the assess-

ment of the quality of distance learning at the university]. Modern problems of science and education. URL: <http://www.science-education.ai/2015>. Russian.

5. Gerasimenko TL, Zenina LV. [Features of student knowledge control in distance learning] <https://cyberleninka.ru/journal/n/problemy-sovremennogo-pedagogicheskogo-obrazovaniya>. 2021. Russian.

6. Starkova AA. [Application of practice-oriented and active forms of control of knowledge, skills and abilities of students in teaching] Regional education: modern trends. 2018;1:128-133. Russian.

Крамар С.Б., Назарова С.Б., Абрамов С.В., Маража І.О., Бондаренко З.П. Об'єктивність оцінювання знань студентів під час дистанційного навчання на кафедрах закладів вищої освіти.

РЕФЕРАТ. Дистанційна форма навчання у вузах країни набирає обертів та швидко поширюється у зв'язку з розвитком інформаційних технологій, під впливом багатьох соціальних та культурних факторів. Велика кількість університетів, технічних, юридичних закладів вищої освіти повністю перейшли на онлайн навчання. Навіть така традиційна та специфічна галузь як медицина активно застосовує дистанційне навчання для підвищення кваліфікації лікарів, для підготовки лікарів-інтернів. Для слухачів курсів ФПК дистанційне навчання дуже зручне та економічно вигідне. Не треба відриватися від роботи, від сім'ї, можна обрати час та графік занять. Ще й зникають такі матеріальні навантаження як поїздки у інше місто, витрати на проживання та харчування. Чи можуть вищі медичні навчальні заклади перейти на дистанційне навчання повністю? Однозначно ні. У цих закладах доцільніша змішана форма навчання. Коли класична, традиційна система викладання доповнюється технологічними заходами та дозволяє успішно

вирішувати питання підготовки та трансляції знань. Чисельні інформаційні програми, візуалізації, електронні підручники та атласи, маніпулятори та симулятори розширюють можливості викладання, краще ілюструють теоретичний матеріал. Але питання об'єктивного, якісного контролю з боку викладача залишаються відкритими та не урегульованими. Підкреслюється необхідність попередніх методичних заходів з боку викладацького складу для дистанційного опитування. Розробка єдиних критеріїв оцінювання, поповнення бази тестових завдань, підготовка теоретичних питань, ілюстрація практичних навичок для їх застосування при дистанційному контролі складають підготовчий етап для забезпечення дистанційного опитування. Автори статті намагаються розглянути можливості удосконалення різноманітних форм контролю знань та систематизувати підходи для організації якісного, всебічного та стандартизованого контролю теоретичних знань, практичних навичок та умінь студентів.

Ключові слова: дистанційне навчання, педагогічний контроль знань, заклади вищої освіти, медичні виші, здобувачі вищої освіти.

Крамар С.Б., Назарова Д.И., Абрамов С.В., Маража И.А., Бондаренко З.П. Объективность оценивания знаний студентов во время дистанционного обучения на кафедрах заведений высшего образования.

РЕФЕРАТ. Дистанционная форма обучения в медицинских вузах страны набирает обороты и быстро распространяется в связи с развитием информационных технологий под влиянием многих социальных и культурных факторов. Большое количество университетов, технических, юридических учреждений высшего образования полностью перешли на он-лайн обучение. Даже такая традиционная и специфическая отрасль как медицина активно использует дистанционное обучение для повышения квалификации врачей, для подготовки врачей-интернов. Для слушателей курсов ФПК дистанционное обучение очень удобно и экономически выгодно. Нет необходимости отрыва от работы, от семьи, можно выбрать время и график занятий. Еще и уходит такая материальная нагрузка как поездки в другой город, траты на проживание и питание. Могут ли высшие медицинские учебные учреждения перейти на дистанционное обучение полностью? Однозначно нет. В этих вузах целесообразно использовать смешанную форму обучения. Когда классическая, традиционная система преподавания дополняется технологическими формами и позволяет успешно решать вопросы подготовки и трансляции знаний. Многочисленные информационные программы, визуализации, электронные учебники и атласы, манипуляторы та симуляторы расширяют возможности преподавания, лучше иллюстрируют теоретический материал. Но вопросы объективного, качественного контроля со стороны преподавателя остаются открытыми и не урегулированными. Подчеркивается необходимость предварительной методической подготовки со стороны преподавательского состава для дистанционного опроса. Разработка единых критериев оценивания, пополнение базы тестовых заданий, подготовка теоретических вопросов, иллюстрация практических навыков для их использования при дистанционном контроле составляют подготовительный этап для обеспечения дистанционного опроса. Авторы статьи пытаются рассмотреть возможности усовершенствования различных форм контроля знаний и систематизировать подходы к организации качественного, всестороннего и стандартизированного контроля теоретических знаний, практических навыков и умений студентов.

Ключевые слова: дистанционное обучение, педагогический контроль знаний, заведения высшего образования, медицинские вузы, соискатели высшего образования.